

IMPLEMENTERING – NYTT FOKUS INOM VETENSKAPEN.

Under oktober 2007 genomfördes på Lejondals slott utanför Stockholm på socialstyrelsens initiativ ett internationellt symposium om implementering. Det var faktiskt det första i Sverige någonsin. På allra senaste tiden har kunskapen om effekters beroende av implementering ställts i fokus. Bl.a. belyses detta av att den ansedda vetenskapliga tidskriften Journal of Substance Abuse Treatment ägnat en hel volym under hösten 2007 enbart åt implementering med tio vetenskapliga artiklar (Volume 33, nummer 2, September 2007). Detta första nyhetsblad om implementering ägnas åt saken – varför har implementering särskilt uppmärksammats på senaste tiden? Varför kan vi inte bara nöja oss med evidensbaserad behandling?

No. 1
2008

● www.farbring.com

MI/BSF/Implementering - WHAT
WORKS?
Nyhetsblad om forskning

På samma tema: Kriminalvården, Statens Institutionsstyrelse och IMS (socialstyrelsens forskningsavdelning) anordnade konferenser i september 2007 med de kanadensiska forskarna Don Andrews och Paul Gendreau.

Andrews och Gendreau tillhör portalfigurerna inom what works-rörelsen. De har en omfattande forskningskarriär i Kanada bakom sig och har publicerat ett flertal böcker om hur återfall från kriminalvård kan reduceras. Andrews är upphovsman till teorin ”psychology of criminal conduct (PCC) och Gendreau har också hunnit med att vara fängelsechef. En konferens för en intresserad allmänhet inledde konferensveckan. Därefter hade Statens Institutionsstyrelse, Kriminalvården och Socialstyrelsen egna interna möten med de två forskarna.

Varför uteblir resultaten? Hur får vi what works att fungera?

Andrews har i en essä nyligen (2006) uttryckt oro över den senaste tidens negativa utfall av ackrediterade kognitiva program inom what works. Han har tagit del av resultat från England och Wales, Washington State och från projekt Greenlight (Brenner & Campbell, 2005) i New York. Hur kommer det sig, undrar han, att program inom what works i själva verket kan öka återfall? I någon mån har tidigare teorier visat sig vara förenklade men i huvudsak uppvisar implementeringen av programmen stora brister med avseende på risk (R), behov (need=N) och responsivitet (R). RNR-modellen måste i högre grad bygga på en mer positiv och fullständig bild av klienterna och med större fokus på management och organisation. Bygg på styrkor, lägg större tyngdpunkt på motivationsarbete och interpersonella färdigheter. Notera särskilt att Andrews har byggt ut modulen responsivitet med tillägget ”specifik” responsivitet. Det är ett avgörande tillägg till modellen som bygger på senare forskning om behovet av kliniska färdigheter. Andrews yttrade bl.a. under presentationen på den allmänna konferensen att ”relationsbilder nu utgör varannan eller var tredje bild när det gäller att visa på effekter av behandling.

Det fordras emellertid också strukturerad monitoring av genomförandet, men inte som kontroll (!) utan som underlag för stöd.

Andrews och Gendreau har utarbetat ett system för implementering och monitoring - Correctional Program Integrity Assessment Inventory (CPAI) som de hävdar på ett effektivt sätt mäter framgångsfaktorer i programimplementering. Visst stöd för att instrumentet fungerar har de funnit i en stor studie från

universitetet i Cincinnati (se nedan). €

Varför får vi positiva resultat av vissa program och negativa utfall av andra. Finns det några särskilda karaktäristika som tydligt utmärker positiv programverksamhet?

I en studie (Lowenkamp et al. 2006) som genomfördes på uppdrag av kriminalvården i Ohio i USA undersöktes

utfallet av 3237 klienters deltagande i 38 olika program jämfört med en matchad kontrollgrupp (N=3237). Klienterna var under programdeltagandet placerade i s.k. halvvägshus som led i en frivårdsföreskrift eller villkorlig frigivning. Studien syftade bl.a. till att mäta om klienters aktiva deltagande och genomförande (adherence) i enlighet med de parametrar som ingår i CPAI påverkade utfallet. Mätt med CPAI är frågan i korthet: finns det ett samband mellan programintegritet och effektivitet med avseende på utfall. Eftersom undersökningen genomfördes med en förenklad version av instrumentet skall studien inte tolkas som en validering av CPAI (d.v.s. om det är tillförlitligt och mäter vad det ska). Återfallsdata representerades av fängelsepåföljder under en uppföljningsperiod på två år. Kontrollgruppen drogs ur en population omfattande 6781 klienter.

Programintegritet i CPAI mättes bl.a. genom värdering av programimplementering, förmätningar av klienters behov, programkaraktäristika, personalkaraktäristika, utvärdering och en övrig kategori som innehöll blandade frågor.

Programimplementering (PI) mättes bl.a. genom värdering av programdirektörens kvalifikationer, engagemang i programmet, kringstöd för programmet, planering, forskning och finansiellt stöd.

Förmätningar av klienter (FK) fokuserade på hur klienterna svarade mot principerna risk, behov och responsivitet.

Programkaraktäristika (PK) bestod av typ av behandling, längd, intensitet, matchning av klienter och personal till olika program, användning av belöningar och sanktioner och tillgång till eftervård.

Personaldimensionen (PD) omfattade värdering av personalens utbildning och erfarenhet, utvärdering och monitoring, träning i programmet, förmåga till att ge "input" samt personalens attityder till behandling.

Utvärderingsdimensionen (U) visade hur noga ett program följdes upp genom indikatorer på kvalitet och utfall.

I. RESULTAT AV PROGRAMMEN

Effektstorlekar mättes genom "logged odds ratio"; en positiv effektstorlek betyder att programgruppen klarade sig bättre än kontrollgruppen, negativ effektstorlek tvärtom. Dels analyserades utfallet för alla programdeltagare (a), dels för bara de deltagare som genomförde hela programmet (b).

Grupp	N	Effektstorlek
Alla (a)	38	-0.43
Fullföljda (b)	38	0.15

I gruppen "alla" visade 28 program av 38 inget eller negativt utfall med effektstorlekar mellan -1.54 till 2.15. I inte mindre än 73% av programmen visade alltså kontrollgruppen, som inte gått igenom något program, bättre eller lika bra resultat som programgruppen.

I gruppen som fullföljde programmet var 39% av programmen (15 av 38) effektiva i så måtto att de visade utfall till förmån för programgruppen. Översatt i procenttal betyder en effektstorlek på -0.43 att c:a 10% fler i programgruppen återfaller jämfört med kontrollgruppen och effektstorleken 0.15 omvänt att ungefär 4% fler i kontrollgruppen återfaller jämfört med programgruppen.

Att utfall i det här fallet (som så ofta) relaterar till fullföljande- respektive bortfallsstatus diskuteras särskilt av författarna. Frågan är om bortfall redan från början är ett unikt mått på benägenhet för återfall eller om utfallet kan förbättras genom bättre stöd och motivationsarbete i syfte att öka fullföljande.

II. RESULTAT: PROGRAMINTEGRITET – CPAI.

En viktig del i studien var om särskilda karaktäristika och framgångsfaktorer i vissa program kunde påvisas och om de gick att mäta med CPAI.

Tre olika utfallsmått användes: nya brott (NB), regelöverträdelse (R) och intagning i fängelse (FÄ).

Tabellen visar sambanden för alla deltagare (a). Sambanden (r) visas för alla dimensioner (* = signifikant $p < 0.05$)

Dimension	(r) NB	(r) R	(r) FÄ
PI	0.33*	0.58*	0.55*
FK	0.36*	0.38*	0.39*
PK	0.20	0.20	0.22
PD	-0.16	0.01	-0.12
U	0.45*	0.24	0.32
Total	0.35*	0.44*	0.42*

Totalt korrelerar instrumentet signifikant med utfallen, trots att i övrigt bara två dimensioner korrelerar med samtliga tre utfallsmått. Utvärdering är signifikant korrelerat med utfallsmåttet nya brott. Andra dimensioner saknar signifikanta samband med utfall och några frågor i instrumentet företer dessutom omvänt samband.

När de som fullföljt programmen (b) studeras särskilt blir de signifikanta sambanden färre.

Dimension	(r) NB	(r) R	(r) FÄ
PI	0.31	0.34*	0.45*
FK	0.31	0.32	0.30
PK	0.03	0.07	0.10
PD	0.01	-0.02	-0.05
U	0.24	0.21	0.25
Total	0.26	0.27	0.33*

III. RESULTAT: PROGRAMIMPLEMENTERING KVALITETSPÖÄNG OCH UTFALL

Programmen kodades också enligt CPAI för att se om högre kvalitetspoäng enligt protokollet visade samband med utfall. Flertalet program nådde inte upp till godkänd nivå.

Otillfredsställande nivå: 24 program → 1.7% minskning av återfall

Tillfredsställande men behöver förbättras: 13 program → 8.1% minskning av återfall

Tillfredsställande: 1 program → 22% minskning av återfall

Inget program uppnådde kategorin ”mycket tillfredsställande”.

Under antagandet att kontrollgruppen återföll med frekvensen 50% så uppnådde de olika kategorierna en relativ minskning av återfall i brottslighet på 4%, 16% respektive 44%.

Det som är intressant är att högre kvalitetspoäng enligt CPAI faktiskt gav resultat med avseende på minskning av återfall.

DISKUSSION

Flera metaanalyser, framhåller författarna, har de senaste 25 åren särskilt framhållit kognitiva och beteendebaserade program som mest effektiva när det gäller att reducera återfall från kriminalvård. Lipsey m.fl. (2001) har emellertid visat att också inom dessa kategorier är vissa program effektivare än andra och vissa har till och med negativa effekter. Nu framhålls det allt oftare att denna heterogenitet åtminstone delvis kan förklaras av olika kvalitet på implementering. Det finns ett klart samband mellan programimplementering, programintegritet och effekter av program. Lowenkamps et al. studie visar t.ex. att programmen som helhet när samtliga programdeltagare analyserades faktiskt producerade en ökning av återfallen med 10% jämfört med en obehandlad kontrollgrupp. Dock visade sambanden värden (CPAI totalt: 0.26 till 0.42) som gör att det är möjligt att dra slutsatsen att programintegritet har ett förklaringsvärde på mellan 7% till 18% av

effektvariansen. Programintegritet är utan tvekan relaterad till effekter. Viktigast, visar denna studie, är programimplementering, mätning av klienters behov och utvärdering.

Vissa frågetecken finns när det gäller frågan vad CPAI egentligen mäter och genomförandet av forskningen har också skett på sådant sätt att försiktighet måste iaktas när det gäller generaliseringen av resultaten. Inte desto mindre kan forskning av detta slag utgöra viktigt underlag för politiker och beslutsfattare när det gäller att finansiera och strukturera verksamhet för att minska återfall i brottslighet. €

Andrews, D. A. (2006). Enhancing Adherence to Risk-Need-Responsivity: making quality a matter of policy. *Criminology & Public Policy*. 5, 3, 595-602

Brenner, B., & Campbell, R. (2005). Smoothing the Path from Prison to Home: A Roundtable Discussion on the Lessons of Project Greenlight. New York: Vera Institute of Justice.

Lipsey, M. W., Chapman, G. L., & Landenberger, N. A. (2001) Cognitive-behavioral programs for offenders. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*. 578: 144-157.

Lowenkamp, C. T., Latessa, E. J., & Smith, P. (2006) Does Correctional Program Quality Really Matter? The impact of adhering to the principles of effective intervention. *Criminology & Public Policy*. 5, 3, 201-220